JURNALISMUL DE INVESTIGAȚIE: DE LA IDENTIFICAREA SUBIECTULUI LA IMPACT

Maria NISTOR,

studentă, anul III, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării

CZU: 070.42:303.4:004.732 mariuta.nistor6@gmail.com

Jurnalismul întotdeauna a reprezentat un element-cheie al oricărei societăți democratice, înglobând valențe pluridimensionale. Unii plasează jurnalismul alături de cele trei puteri în stat, numindu-l „*puterea a patra*", alții îl definesc drept „*câinele de pază al democrației*". Potrivit unor abordări mai puțin metaforice, jurnalismul este considerat a fi „*căutarea adevărului, într-o manieră relevantă, exhaustivă și dezinteresată, raportându-l de dragul independenței*" [1, p. 7].

Dezvoltarea societății informaționale, pe fundalul căreia s-au amplificat fenomenele de tipul celor *fake news* sau a site-urilor care își atribuie statut de mass-media, distribuind informații senzaționale, neverificate și cu impact imediat, a condiționat jurnalismul de investigație să capete noi valențe, conformându-se tendințelor impuse de viteza diseminării informației. Informația a devenit o unealtă pe care oricine o poate manevra în beneficii proprii, obținând astfel efecte imediate: instigarea oamenilor la ură, manipularea, dar și dezinformarea acestora. Prin urmare, conceptul de jurnalism de investigație a luat o nouă formă, operând după principiul *similarității,* folosind aceleași elemente utilizate de autorii informațiilor senzaționale: proximitatea temporală, lungimea mică a textului, traducerea mesajelor complicate într-un limbaj accesibil, dar și platformele de distribuire a articolului de investigație, păstrându-și însă elementele distinctive: profunzimea, documentarea și argumentarea, fără a renunța la a se plasa drept jurnalism de opoziție, jurnalism de advocacy, jurnalism de supraveghere sau „*jurnalismul indignării*" [2, p. 11].

Odată cu digitalizarea și explozia informațională, jurnalismul de investigație, paradoxal, pierde teren în fața livratorilor de informații senzaționale, dar câștigă un volum de subiecte și un teren de exploatat mult mai mare. Metodele tradiționale de identificare a subiectelor au fost completate cu metode specifice dezvoltării tehnologice, astfel jurnaliștii de investigație pot descoperi subiecte navigând pe rețelele de socializare, analizând profilurile digitale ale subiecților de care sunt interesați sau accesând site-uri cu date deschise. Prezenta cercetare evidențiază modul în care plierea unei investigații jurnalistice la tendințele impuse de societatea informațională influențează vizibilitatea și impactul acesteia. Investigația *„Despre casa președintei". Informațiile din spațiul public confruntate cu datele cadastrale și realitatea de la fața locului,* publicată pe site-ul zdg.md este un exemplu relevant în acest sens. Subiectul a fost inspirat de un *fake-news* distribuit pe un canal de Telegram, în titlu este utilizată sintagma „despre casa președintei", astfel oferind publicului aceeași momeală ca *fake*-ul lansat, textul este scurt, iar documentarea și scrierea articolului ne-a luat câteva ore, timp în care subiectul nu și-a pierdut din actualitate. Articolul a avut un impact considerabil mai mare decât

alte investigații la care am lucrat mai mult timp, am oferit mai multe detalii și subiectele cărora au fost identificate prin metode tradiționale.

„Echipa Europa", în PAS cu persoane care au cochetat cu Șor și Plahotniuc este o altă investigație realizată după principiile impuse de dezvoltarea tehnologiilor informaționale. Subiectul a fost inspirat din fotografii, postări și atitudini ale persoanelor vizate expuse anterior în spațiul public. Investigația a dus la excluderea unui candidat din cursa electorală, la discuții în spațiul public, inclusiv cu participarea președintei Sandu, dar și la înlăturarea din spațiul public a unor articole publicate de una dintre persoanele vizate. Articolul cu elemente de investigație „*Un jurnalist care a lucrat la televiziunile lui Plahotniuc și Dodon, iar acum este angajat la televiziuni afiliate lui Șor, a devenit liderul partidului „Șansă", care a împânzit țara cu panouri,* urmat de investigația *„ȘANSA" lui Șor din sediul sechestrat al lui Plahotniuc: mii de euro pentru publicitate online, semnături obținute prin amenințări și promisiuni de milioane (de lei*)", a avut, de asemenea, impact, fiind realizată în conformitate cu ceea ce dictează societatea informațională: operativitate, actualitate și puțin text. La o zi după dezvăluirea privind noua funcție de jurnalistul care a lucrat pentru mai mulți politicieni, acesta a făcut anunțul printr-o conferință de presă.

Jurnalismul de investigație are o nouă misiune. Pe lângă funcția de a descoperi ilegalități, probleme, mai are și funcția de a dezminți și a combate dezinformarea. Totuși, acesta trebuie să se mențină popular, iar pentru aceasta, este nevoie să se plieze tendințelor impuse de digitalizare, or aceasta este unica șansă de popularizare a acestui domeniu a cărui importanță a sporit și din cauza războaielor hibride a căror martori suntem. Jurnaliștii de investigație astăzi sunt văzuți ca unele dintre cele mai curajoase, profesioniste și implicate persoane în demascarea și combaterea actelor de corupție, precum și promovare a corectitudinii și deontologiei profesionale în rândul reprezentanților presei.

Referințe:

1. COGNAT, C., VIAILLY F. *Le journalisme en pratique. Les bases du métier. Presses universitaires de Grenoble*. Ed.: Presses universitaires de Grenoble, 2020. 128 p. ISBN 978-2-7061-4552-0.
2. Narrative Form and Moral Force: The Realization of Innocence and Guilt Through Investigative Journalism [citat 19 martie 2024]. În: https://www.researchgate.net/publication/229507230_Narrative_Form_and_Moral_Force_The_Realization_of_Innocence_and_Guilt_Through_Investigative_Journalism

Recomandat
***Victoria BULICANU**, dr., conf. univ.*